

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 27 lipca 2023 r.,

w sprawie wnioskodawcy D.P.

o zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie

kasacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy od wyroku Sądu

Apelacyjnego w Warszawie z 19 października 2022 r., sygn. akt II AKa 474/21,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z 13 września 2021 r., sygn. akt V Ko 350/19,

postanowił:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;
2. obciążyć wnioskodawcę D.P. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.

[MT]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy Warszawa Praga w Warszawie wyrokiem z 13 września 2021 r., sygn. V Ko 350/19 na skutek wniosku D. P. o zadośćuczynienie i odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie zasądził wnioskodawcy kwotę 60.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty włącznie tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w sprawie Sądu Rejonowego dla Warszawy

Pragi Północ w Warszawie o sygn. akt II K 209/12, a w pozostałym zakresie wniosek został oddalony.

Apelację od ww. wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawcy i zarzucił rozstrzygnięciu:

1) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k. i art. 410.k. poprzez nie wzięcie pod uwagę części materiału dowodowego wskazującego na zakres cierpień psychicznych oraz fizycznych D. P. przebytych w czasie pobytu w areszcie, w czasie trwania środka zabezpieczającego w postaci dozoru policji i w dalszym jego życiu i wbrew zasadom logiki Sąd przyjął, że zakres tych cierpień i zmian był bardzo znikomy, co skutkowało wydaniem wyroku nierekompensującego D. P. cierpień doznanych w związku z niesłusznym aresztowaniem;

2) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 5 § 2 k.p.k. poprzez rozstrzygnięcie niedających się usunąć wątpliwości na niekorzyść D. P., w postaci przyjęcia, że zęby, które stracił, (dwie jedyne), nie stracił na skutek pobytu w więzieniu w trakcie tymczasowego aresztowania, a wyłącznie ze swojej winy, w sytuacji gdy materiał dowodowy, w tym opinia biegłego stomatologa wyraźnie wskazują na takie zaniedbania w opiece nad D. P. w więzieniu i na skutki tych zaniedbań;

3) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 5 § 2 k.p.k. poprzez rozstrzygnięcie niedających się usunąć wątpliwości na niekorzyść wnioskodawcy, w postaci przyjęcia, że D. P. nie pracował w czasie poprzedzającym aresztowanie i nie zarabiał żadnych pieniędzy, w sytuacji, gdy jak wynika z zeznań świadków, D. P. pracował i zarabiał około 6.000 zł. miesięcznie;

4) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k. poprzez niezapewnienie właściwej ochrony interesów pokrzywdzonego, co skutkowało nienależytą ochroną jego godności poprzez zasądzenie bardzo niskiej kwoty;

5) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 1 k.p.c. w zw. z art. 558 k.p.k. poprzez niezastosowanie art. 558 k.p.k., co skutkowało niezastosowaniem art. 1 k.p.c., a w konsekwencji doprowadziło do niezastosowania art. 445 k.c. § 1 i § 2 oraz art. 448 k.c. art. 444 § 2 k.c. i art. 361 § 2 k.c.

6) naruszenie przepisów prawa materialnego art. 445 k.c. § 1 i § 2 oraz art. 448 k.c. poprzez błędną ich interpretację i niezastosowanie;

7) naruszenie przepisów prawa materialnego art. 5 k.c. poprzez błędną jego interpretację i niezastosowanie;

8) naruszenie przepisów prawa materialnego art. 444 § 2 k.c. i art. 361 § 2 k.c. poprzez błędną ich interpretację i niezastosowanie.

Wyrokiem z 19 października 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie, sygn. akt II AKa 474/21 utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Od powyższego wyroku kasację w sprawie wniósł pełnomocnik wnioskodawcy adw. K. C., który zarzucił orzeczeniu:

1. Rażąco naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia:
 1. art. 552 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 445 § 1 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie jako konsekwencja nieznajdującego uzasadnienia w stanie faktycznym sprawy przyjęcia, że sumą odpowiednią tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przez wnioskodawcę skutkiem niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania jest kwota 60.000 zł, podczas gdy kwota ta w realiach niniejszej sprawy przedstawia wartość symboliczną i nie oddając kompensacyjnego charakteru zadośćuczynienia - nie jest „sumą odpowiednią” w rozumieniu art. 445 § 1 k.c.; '
 2. art. 552 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 5 k.c. poprzez ich niewłaściwą interpretację i niezastosowanie art. 5 k.c. jako konsekwencja nieznajdującego uzasadnienia w stanie faktycznym sprawy przyjęcia, że sumą odpowiednią tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przez

wnioskodawcę skutkiem niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania jest kwota 60.000 zł, podczas gdy kwota ta na dzień orzekania w realiach niniejszej sprawy przedstawia wartość symboliczną i nie oddaje kompensacyjnego charakteru zadośćuczynienia;

3. art. 552 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 361 § 1 i 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w stanie faktycznym sprawy - choć głównie w konsekwencji rażącej obrazy przepisów postępowania, co skutkowało przełamaniem przez Sąd Apelacyjny w Warszawie zasad odszkodowania;
4. rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia:
 1. art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. poprzez dokonanie niepełnej kontroli odwoławczej oraz brak wyczerpującego i analitycznego ustosunkowania się do zarzutów i uzasadnienia apelacji a nadto sprowadzenia rozważań w tym zakresie do — opartej na dowolnych i gołosłownych oraz pozostających w rażącej opozycji do zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego tezach sądu;
 2. art. 4 k.p.k. i art. 558 k.p.k. w zw. z art. 322 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie w stanie faktycznym sprawy, podczas gdy w sytuacji, w której brak wszystkich dokumentów źródłowych ściśle udowodnienie przez wnioskodawcę wysokości dochodzonego przez niego odszkodowania okazało się niemożliwe, Sąd Apelacyjny w Warszawie powinien przyznać wnioskodawcy tytułem odszkodowania odpowiednią sumę według swojej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich a nie fragmentarycznych tylko okoliczności sprawy, która to suma zdaniem wnioskodawcy wynosi co najmniej 60.000 zł;
 3. rażące naruszenie prawa procesowego w postaci art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, poprzez brak rzetelnej kontroli odwoławczej, wyrażający się w jedynie fragmentarycznym i ogólnikowym ustosunkowaniu się do zarzutów apelacji dotyczących kwestii zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne

tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy a w szczególności zaniechanie kompleksowego rozważenia zarzutu naruszenia art. 445 § 1 k.c. poprzez rażące zaniżenie zasądzonej na rzecz wnioskodawcy kwoty zadośćuczynienia z powodu nienadania przez sąd I instancji właściwego znaczenia okolicznościom takim jak : a) młody wiek, w jakim wnioskodawca został tymczasowy aresztowany, b) brak kontaktu ze światem przestępczym oraz brak znajomości reguł panujących w zakładach karnych i aresztach śledczych przed aresztowaniem, c) umieszczenie wnioskodawcy w celach dla grypsujących, d) konieczność przerwania w wyniku tymczasowego aresztowania bardzo dochodowej działalności gospodarczej/pracy i pozbawienie wnioskodawcy szansy na rozwinięcie i prowadzenie działalności gospodarczej w tym zakresie, e) cechy wnioskodawcy takie jak upośledzenie powypadkowe z dzieciństwa i ambicja, które potęgowały odczuwany przez wnioskodawcę stopień dolegliwości pozbawienia wolności i jego skutków, f) problemy ze zdrowiem psychicznym podczas osadzenia w postaci zaburzeń depresyjnych, g) doznanie przez wnioskodawcę w wyniku aresztowania i pobytu w zakładzie karnym, trwającego do dziś uszczerbku na zdrowiu psychicznym w postaci zespołu stresu pourazowego, w tym życie w poczuciu stałego zagrożenia, strach przed ponownym pobytem w więzieniu, strach przed opowiadaniem co wydarzyło się w celach, h) pogorszenie stanu zdrowia fizycznego wnioskodawcy, w tym problemy z uzębieniem;

4. rażące naruszenie prawa procesowego w postaci art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, poprzez nieustosunkowanie się do zarzutu pominięcia przez sąd I instancji części materiału dowodowego w tym opinii biegłej psychiatry, części zeznań matki wnioskodawcy w tym również jej przekazu co do treści listów wnioskodawcy pisanych w areszcie, z których wynikało, że wnioskodawca nie mogąc się pogodzić z aresztowaniem zmagał się z bezgraniczną tęsknotą, bólem wewnętrznym i poczuciem niesprawiedliwości.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie w przedmiocie

zadośćuczynienia oraz odszkodowania i w tym zakresie o przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym

W odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje.

Kasacja pełnomocnika wnioskodawcy okazała się oczywiście bezzasadna, co skutkowało jej oddaleniem na podstawie art. 535 § 1 k.p.k.

Na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Dotyczy to uchybień sądu odwoławczego, to bowiem od orzeczenia sądu odwoławczego przysługuje wskazany nadzwyczajny środek zaskarżenia. Możliwość wniesienia skutecznej kasacji jest zatem istotnie ograniczona. Wskazać należy, że postępowanie kasacyjne nie jest z pewnością postępowaniem, które ponawiać ma kontrolę odwoławczą. W toku postępowania z założenia nie dokonuje się zatem kontroli poprawności oceny poszczególnych dowodów, nie weryfikuje zasadności ustaleń faktycznych i nie bada współmierności orzeczonej kary. Niedopuszczalne jest więc podnoszenie w kasacji zarzutów skierowanych przeciwko orzeczeniu sądu I instancji, także kwestionowanie ustaleń faktycznych.

Wskazać również należy, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, podnoszone w nadzwyczajnym środku zaskarżenia zarzuty pod adresem orzeczenia sądu pierwszej instancji, podlegają ewentualnemu rozważeniu przez sąd kasacyjny tylko w takim zakresie, w jakim jest to nieodzowne do należytego rozpoznania zarzutów stawianych orzeczeniu sądu odwoławczego. W każdym jednak wypadku, podstawą uwzględnienia kasacji może być jedynie obraza prawa, której dopuścił się sąd odwoławczy. Nie jest również dopuszczalne powtarzanie w kasacji zarzutów apelacyjnych, chyba że dotyczą one rażącego naruszenia prawa, a sąd odwoławczy je zignorował lub też przy ich rozpoznaniu doszło do obrazy prawa. Postępowanie kasacyjne nie może bowiem polegać na ponownej apelacyjnej

kontroli orzeczenia i nie może być traktowane jako trzecia instancja (*tak: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2013 r., sygn. IV KK 299/13*).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że zawarte w nadzwyczajnym środku zaskarżenia zarzuty w znacznej swej części stanowią powtórzenie zarzutów apelacyjnych. Autor kasacji przytacza stanowisko przedstawione już na etapie postępowania odwoławczego jedynie rozbudowując argumentację przedstawianą już na etapie postępowania apelacyjnego.

W ocenie Sądu Najwyższego lektura kasacji i sposób konstrukcji zarzutów w niej zawartych prowadzi do wniosku, że celem zainicjowanej nadzwyczajnej kontroli odwoławczej była próba ponownej weryfikacji ustaleń poczynionych na etapie postępowania rozpoznawczego. Jest to z oczywistych względów niedopuszczalne w postępowaniu kasacyjnym.

W zarzutach z pkt 1 lit. a,b kasacji, skarżący kwestionuje wysokość zasądzzonego zadośćuczynienia zarzucając rozstrzygnięciu naruszenie art. 552 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 445 § 1 k.c., art. 5 k.c. i art. 361 § 1 i 2 k.c. Wskazać należy, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, zarzut niewłaściwego ustalenia kwoty zadośćuczynienia może być skuteczny w postępowaniu kasacyjnym wyłącznie wtedy, gdy orzeczenie w sposób oczywisty narusza zasady ustalenia wysokości tego świadczenia. Praktycznie rzecz ujmując ma to miejsce tylko przy ustaleniu kwoty symbolicznej" (*tak: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 2020 r. V KK 125/20, LEX nr 3245694; zob. też: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2019 r., V KK 276/19, LEX nr 2729328*). Jak wynika z orzecznictwa, odpowiednia kwota zadośćuczynienia, o której mowa w art. 445 § 1 k.c., ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a jednocześnie nie może być źródłem wzbogacenia. Treść przepisu 445 § 1 k.c., nakazuje zasądzenie zadośćuczynienia w sumie "odpowiedniej" prowadzi do wniosku, że konkretna wysokość rekompensaty pozostawiona została ocenie sądu, który winien ją przyznać z uwzględnieniem wszystkich okoliczności konkretnej sprawy. Nie ulega więc wątpliwości, że sfera decyzji co do wysokości zadośćuczynienia cechuje się znacznym zakresem swobodnej oceny sądu, a luz

decyzyjny w tym zakresie wynika z niematerialnego charakteru krzywdy przy wieloaspektowości okoliczności, które należy wziąć pod uwagę (tak: postanowienie SN z 4.11.2021 r., II KK 495/21, LEX nr 3333572.).

W ocenie Sądu Najwyższego, kwota zasądzzonego prawomocnie w przedmiotowej sprawie zadośćuczynienia nie może być uznana za symboliczną, zaś z treści uzasadnień sądów obu instancji wynika, że ustalając wysokość należnej wnioskodawcy kwoty odpowiadającej rozmiarowi doznanych krzywd, sądy wzięły pod uwagę czas trwania niesłusznego tymczasowego aresztowania oraz rozmiar cierpień psychicznych i fizycznych jakich doświadczył wnioskodawca. Wbrew również twierdzeniom pełnomocnika wnioskodawcy, sąd odwoławczy odniósł się do zarzutu dotyczącego obrazy art. 5 k.c.

Odnosząc się do zarzutu z pkt 1 lit. C to wskazać należy, że Sąd Okręgowy oddalił wniosek w zakresie zasądzenia odszkodowania w wysokości 10.000,00 zł, podnosząc, że wnioskodawca w żaden sposób nie udowodnił podstawy ani wysokości zgłoszonego roszczenia. W toku kontroli instancyjnej sąd *ad quem* stwierdził, że sąd I instancji w sposób prawidłowy rozpoznał roszczenie o odszkodowanie, nie dopatrując się w oddaleniu wniosku D. P. o odszkodowanie uchybień. W tym miejscu wskazać należy, że powodem oddalenia wniosku o odszkodowanie było przyjęcie przez sądy obu instancji stanowiska, znajdującego uzasadnienie w judykaturze, z którego wynika, że nie mogą stanowić podstawy odszkodowania dochody, które nie były ujawnione (tak: wyrok SN z 4.11.2015 r., II KK 208/15, LEX nr 1941890).

Również chybiony okazał się zarzut z pkt 3 kasacji. Zdaniem autora kasacji Sąd Apelacyjny rażąco naruszył prawo procesowe w postaci art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., co miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, poprzez brak rzetelnej kontroli odwoławczej i jedynie fragmentarycznie i ogólnikowe ustosunkowanie się do zarzutów apelacji dotyczących kwestii zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy, a w szczególności zaniechanie kompleksowego rozważenia zarzutu naruszenia art. 445 § 1 k.c. Wbrew twierdzeniom skarżącego Sąd Apelacyjny należycie rozpoznał wywiedziony w tym zakresie zarzut, co jasno wynika z pisemnych motywów

rozstrzygnięcia. Sąd *ad quem* odniósł się do kryteriów jakie sąd I instancji przyjął dla ustalenia rodzaju i rozmiaru krzywdy. Z analizy uzasadnienia wynika również, że sąd ten wziął pod uwagę okoliczności, na które w treści kasacji powołuje się skarżący takie jak: warunki pobytu w areszcie, negatywne przeżycia psychiczne wnioskodawcy, wpływ tymczasowego aresztowania na zdrowie i stan psychiczny poszkodowanego oraz na jego dobre imię. W treści uzasadnienia Sąd Apelacyjny wskazał m.in, że opinii z zakresu chirurgii i protetyki jasno wynika, że wnioskodawca nie leczył zębów przed osadzeniem, a po wyjściu z izolacji nie kontynuował leczenia, wskutek czego utracił uzębienie. Wbrew więc stanowisku autora nadzwyczajnego środka zaskarżenia sądy obu instancji oszacowały wysokość należnego D. P. zadośćuczynienia uwzględniając całokształt okoliczności sprawy.

Niezasadne okazały się również zarzuty z pkt 2 lit. a i b oraz pkt 4 kasacji. Powołanie się w wywiedzionych zarzutach na rażącą obrazę przepisów prawa procesowego ma w istocie charakter pozorny bowiem zarzuty te są skierowane *de facto* przeciwko ustaleniom faktycznym dokonany przez sąd pierwszej instancji. W ocenie Sądu Najwyższego, zwarte w kasacji twierdzenia pełnomocnika wnioskodawcy w tym zakresie, stanowią jedynie polemikę z oceną okoliczności i przesłanek związanych z wysokością zasądzzonego zadośćuczynienia oraz oceną okoliczności wpływających na oddalenie wniosku w zakresie odszkodowania.

Autor kasacji nie wskazuje zaś w odniesieniu do tych zarzutów, aby w postępowaniu odwoławczym doszło do rażącego naruszenia prawa i to mogącego mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[SOP]

(R.G.)

